

Logika V

Ladislav Hejdánek

Related preparatory texts:

[Logika V \[příprava\]](#)

k dokumentu existují tyto přípravné texty:

[Logika V \[příprava\]](#)

- ◆ bytový seminář, česky, vznik: 19. 10. 1987
- ◆ private seminar, Czech, origin: 19. 10. 1987

Logika V

19. 10. 1987

KAZETA 1

STRANA A

...

Už se dostáváme od úrovně přírody k úrovni myšlení...

Vztah mezi logičností myšlení a formální logikou... Může nám tato nauka o správném myšlení říct něco o tom, co to je samo myšlení? Ta se zabývá jenom těmi normami správného myšlení... Jak by mohla dnes vypadat filosofická logika? Co se má stát s logikou, která se od filosofie neodděluje?

A teď několik argumentů, které nám upřesní tento výchozí bod...

Heidegger: *Was heißt Denken...*

...

KONEC STRANY A

STRANA B

...

[cca 12:30] O tom, že celá logika se vypracovává na intencionálních předmětech konstruovaných už nejstaršími filosofy, kteří se zaměřili na takzvaná *archai*...

13:40 KONEC VÝKLADU

Diskuse...

...

...

KONEC KAZETY 1

ZAČÁTEK KAZETY 2

STRANA A

...

Logos se může vyjevovat jako *logos*, a nepotřebuje k tomu ještě pravdu. Nic není tak mylného jako pojmové myšlení řeckého typu, a přesto se v něm *logos* vyjevuje jako *logos*. My to budeme opravovat, ale ne v tomhle...

...

Nepředmětně se mohu vztahovat k pravdě, jedině když se předmětně vztahuji k nějakému jsoucnu, které má předmětnou stránku. Z toho důvodu se nemůžu vztáhnout k pravdě vůbec, ale jen k pravdě nějakého jsoucna...

...

[CCA 20:45] Co to je pojem, těžko říct. Zejména není myslitelná ontologická výpověď o tom, co to je pojem, nýbrž leda funkcionální. Pojem je to, čím si usnadňujeme, kdybych navázal na tu formulaci Heideggerovu, čím si usnadňujeme nebo z čeho vycházíme jako z jisté zkušenosti s tím, o čem mluví Heidegger, totiž s tím, že když něco myslíme, tak že to máme myslet tak, jak to má být myšleno – je to to, čím si umožňujeme a usnadňujeme soustředit, v tom je ten princip toho *legein* taky, soustředit, shromáždit své myšlení, které původně je pouhým proudem vědomí, k něčemu, co není součástí toho myšlení, součástí toho procesu, nýbrž co je tím myšleným. Ale zároveň ovšem musíme ten pojem rozlišovat, odlišovat od toho, co má být myšleno. Ten pojem, to je jakási naše lidská instituce, kterou si usnadňujeme myslet něco správně asi tak, jako si usnadňujeme ukazateli na okraji silnice dojet správně někam. Jenomže ty ukazatele jsou mnohoznačné, to jest různé ukazatele ukazují na různá místa, a neřeknou nám, kam máme jet. Takže to, co má být myšleno, to je třeba, že máme jet do Brna. Ale při cestách musejí být nejrůznější ukazatele, také do Vídně a také do Prahy a také k nějakým menším vesnicím a tak dál. Čili pojmy jsou jakoby tytolety nástroje myšlení, kterým samo sebe organizuje k tomu, aby se vztáhlo k němuž, říká Husserl. A já si myslím, že tohle úplně stačí, přičemž ta norma nevyplývá z těch pojmů, ta vyplývá z toho, co má být myšleno, o čem tady mluvil Heidegger. Abychom vůbec toho byli schopni, tak organizujeme své myšlení pojmově. A teď s navázáním na Husserla v jistém smyslu, ale neopakováním, je třeba rozlišit mezi pojmem, kterým organizujeme proud myšlení, a mezi předmětem toho myšlení, k němuž pomocí toho pojmu se chceme zaměřit, to jest k němuž chceme intendovat. No a sem teď přichází ta problematika, že ke každému pojmu patří jako nerozlučná druhá strana intencionální předmět, přičemž každé slovo označuje celou skrumáž, celé hnízdo těchto dvojic pojem – intencionální předmět. A to například v různé rovině obecnosti. Takže když řekneme pes, tak to může znamenat tady toho psa, psa vůbec, omylem taky něco, co vypadá jako pes, ale je to třeba vlk, může to znamenat taxonomickou jednotku a tak dále...

Takže těch dvojic je mnoho, a tím vzniká ta komplikace, jak ten jazyk slouží... Takže co to je pojem, tomu jsem se vyhnul, poněvadž to nejde říct. Ale můžeme mluvit o celé řadě rysů nebo vlastností pojmů. Vlastnosti pojmů jsou větší konkrétnost nebo větší obecnost... Intencionální předmět může mít vlastnosti jako kulatost, ale pojem je mít nemůže... Tak to je tak zhruba.

Moural (?): Je možné myslet nějaké jsoucno jinak než prostřednictvím pojmu?

LvH: ... Tohle, co jsem teď vylíčil, je charakteristické pro pojmové myšlení, které vzniklo v Řecku a dodnes trvá a má své známé potíže. Po mém soudu není důvod, proč se domnívat, že to je jediný možný typ pojmového myšlení. ... Ta tradice, v níž ještě dodnes jsme a z níž se těžko vyhrabáváme, ... je charakteristická tím, že intencionální předměty

jsou nečasové, neprostorové. Jsou mimo skutečný čas a skutečný prostor. Je otázka, jestli toto je jediná možnost, jak pojmově myslet. A pokus myslet pojmově, tj. přesně – předpojmové myšlení prostě nemůže být upřesněno, zejména také proto, že se nemůže vrátit samo k sobě... Tak zachovat si tu schopnost sebekontroly, a přitom to nedělat na úkor toho důvěrného kontaktu se skutečností, která je časová a prostorová.

...

Mně se zdá, že to úkol řešitelný je, že překážky jsou pouze subjektivní.

...

Bud' má pravdu Bergson, že to je přechodná, mylná, slepá ulička, ten intelekt, *ratio*, teď se ukáže, že to má své meze, přes které nelze jít, a kupředu půjde nějaká jiná linie a tohleto vyhyne jako mamuti... Anebo to musíme provést – jiný typ racionality, jiný typ myšlení. ... Protože nevím, jak jinak to udělat, než jak se uchytilo pojmové myšlení vůbec, tak to znamená kouknout se, jak vznikla ta tradice pojmového myšlení, v níž stojíme. ...

Bud' se nám podaří konstruovat na začátek nějaký jiný model, a pořád to zkoušet na tom modelu, nebo teda bude mít Bergson pravdu... Takže nejen že to je možnost, ale je to jediná šance.

[POKRAČUJE OD 33:45]

...

KONEC STRANY A

STRANA B

CHYBÍ

KONEC KAZETY 2